

**POMORSKI FAKULTET
SVEUČILIŠTE U RIJECI**

**ICAM METODOLOGIJA I ICAM STRATEŠKI OKVIR CIPAR
(Tema: Uop-S-58)**

SEMINARSKI RAD

Kolegij: Upravljanje obalnim područjem

Mentor: Dr. Sc. Mirano Hess

Studenti: Sandra Matoš, Zoran Šarić

Studijski smjer: Logistika i menadžment u pomorstvu i prometu

Rijeka, Listopad 2019.

SADRŽAJ:

1. UVOD.....	3
2. PREGLED PRIOBALNOG RAZVOJA NA CIPRU	3
3. PODRUČJA SA PADOM BROJA STANOVNIKA.....	5
4. EKONOMSKI SMJEROVI	6
5. POLJOPRIVREDNE POLITIKE	7
6. PRAVILA TURIZMA.....	8
7. ZAKLJUČAK	9

1. UVOD

Integralno upravljanje obalnim područjem je prilagodljiv proces upravljanja resursima za ekološki održivi razvoj u obalnom području. To nije zamjena za sektorska planiranja, ali usredotočuje se na povezanosti između sektorskih aktivnosti kako bi se postigli veći sveobuhvatni ciljevi (UNEP, 1995.). Prema definiciji vijeća Europske komisije preporuka, IUOP, proxy ime za ICAM, je dinamično, multidisciplinarno i integrirani postupak za promicanje održivog razvoja obalnih područja u potrazi za ravnotežom očuvanja resursa.

ICAM nije plan obalnog razvoja ili detaljni program aktivnosti već okvir referenci s ciljevima i smjernicama unutar kojih planovi posebne namjene i programi očekuju razvoj. Njegova svrha je utvrditi promjene za pokretanje kontinuiranih, produktivnih i adaptivnih procesa upravljanja resursima obalnih područja koji se temelje na bližoj integraciji politike i načinima odlučivanja, skupa vođenja ili okvirnim ciljevima. Međutim, sektorski planovi i detaljni program nastaviti će se usredotočiti na njihov specifičan predmet usvajanja i integriranja zajedničkih ciljeva održivog razvoja.

Obalna područja su pod pritiskom građevina, razvoja infrastrukture i rasta stanovništva. Postoji nedostatak definicije priobalja u zakonodavstvu i prostornom planiranju sustava. Različite vlasti usvoje različite definicije, a upravljanje i planiranje obalnim područjima podijeljeni su u pojedinim prostornim planovima koji se premda računaju u lokalnim kriterijima i okolnostima, nisu vođeni sveobuhvatnom strategijom za obalno upravljanje. Politika formuliranja i provedba akcije raznolika je i odgovorna u nastajanju potrebne proizvodnje izvan opće strategije upravljanja resursima obalnog područja.

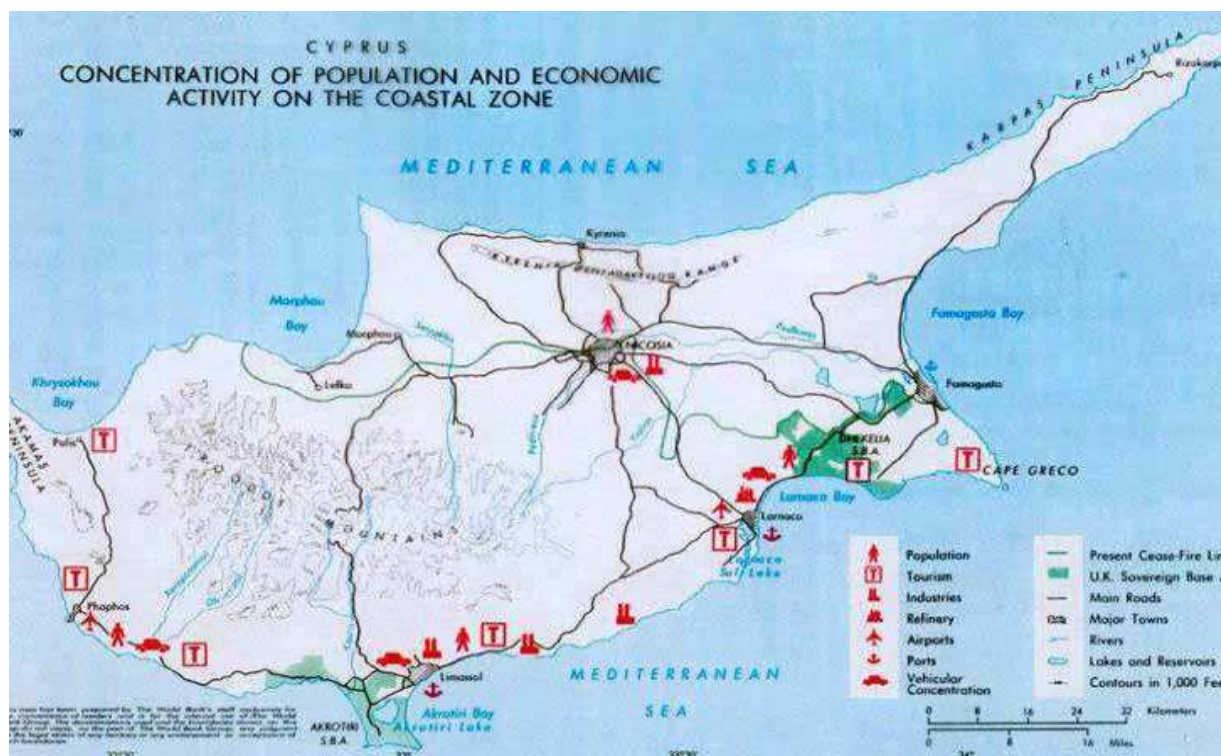
2. PREGLED PRIOBALNOG RAZVOJA NA CIPRU

Cipar ima rastuće i stabilno gospodarstvo čiji je rast vođen aktivnostima koje su smještene na obali. Unatoč gospodarskoj važnosti obale, gospodarska politika se formulira i implementira izvan cjelokupnog okvira integriranog upravljanja obalnim područjem da bi uskladila razvoj i prioritet zaštite okoliša.

Kao što je prikazano na slici 1, gotovo sve aktivnosti razvoja i infrastrukture nacionalne važnosti se nalaze na samoj obali, uključujući:

1. Najveća gradska područja na Cipru, osim Nikozija su obalna (Limassol, Larnaca i Paphos) što čini 48% ukupnog stanovništva i 58% ukupnog gradskog stanovništva, Nicosia je glavni grad Cipra, što čini preostalih 42% urbane populacije.
2. Zapošljavanje je isto tako koncentrirano u obalnim područjima. 100,000 od 149,000 nepoljoprivrednih radnih mjesta koja su koncentrirana u obalnim gradovima i na turističkom području Ayia Napa i Paralimni. 15,600 u sektoru ugostiteljstva, 12,500 u financijskom sektoru i 21,000 u sektoru trgovine.
3. Čak 95% turističkog smještaja nalazi se u urbanim primorskim gradovima i manja turistička naselja poput Ayia Napa, Paralimni i Polis se nalaze tamo. U užem turističkom sektoru hotela i restorana nalazi se 20% bruto nacionalnog dohotka, dok se u širem turističkom sektoru, uključujući dijelove poljoprivrede, trgovine i sektora financijskih usluga usko veže s turizmom. Potražnja se procjenjuje za čak 70% bruto nacionalnog proizvoda.
4. Dvije međunarodne zračne luke su na obali (Larnaca i Paphos) i dvije luke (Limassol i Larnaca).
5. Široki primorski pojas Cipra, proteže se od Paphosa na jugozapada prema Limassol, Larnaca i Paralimni na istoku, povezan je sa drugom najkorištenijom autocestom, drugo povezivanje veže Nicosia do obalne autoceste.
6. Stanovništvo u ruralnim obalnim naseljima (oko 20 na broju, uključujući Ayia Napa i Paralimni) su najveći i najbrže rastuća seoska naselja, što čini oko 25% svih seoskih stanovništva, koje raste po stopi od gotovo 2,0% godišnje, veće je od stope urbane populacije i dvostruko veće od prosječne stope rasta od kontinentalnih ruralnih naselja (oko 275 na broju).

Slika 1: Koncentracija stanovništva, razvojna i infrastrukturna postrojenja u obalnom području.

Izvor: Svjetska banka "Izvrješće pregled okoliša", 2019.

3. PODRUČJA S PADOM BROJA STANOVNIKA

Jak razvoj na obali Cipra je uzrokovao širenje tri najveća obalna grada Limassol, Paphos i Larnaca koji su porasli sa 176,500 u 1981 na 274,000 u 2001. godini (56%), te u ruralnim obalnim zajednicama sa 35,000 do 51,000 (45%), gotovo sve ostale ruralne zajednice sa slabom ekonomijom su se smanjile.

Međutim, oko 20 priobalnih područja (grupa malih ruralnih zajednica) ima registriran pad populacije u istom razdoblju (1981 - 2001), u rasponu od 10% do gotovo 60%. U navedenoj tablici, izgubljeno je više od 16,000 stanovnika, uglavnom mlado ekonomsko aktivno stanovništvo:

1. Osam područja u Paphos predjelu: Saliou, Mamonias, Lysos, Lasa, Marathoussa, Tsada, Droushia, Yiouliou
2. Šest područja u Limassol predjelu: Omodos, Prodromos, Troodos, Agros, Trimiklini, Louvaras
3. Četiri područja u Nicosia predjelu: Marathassa, Palechori, Solea, Tylliria

4. Jedno područje u Larnaca predjelu: Lefkara

Tablica 1: Pad broja stanovnika u ruralnim područjima 1981-2001.

Area	1981	1991	2001	Change 1981-2001 (%)
Omodos Area	3,436	1,962	1,447	-57.88 (1)
Prodromos Area	1,127	689	492	-56.34 (2)
Salamiou Area	1,803	1,097	809	-54.31 (3)
Marathasa Area	3,209	2,160	1,653	-48.48 (4)
Pano Panayia Area	2,338	1,626	1,256	-46.27% (5)
Troodos Area	1,842	1,220	1,005	45.43 (6)
Manonia Area	754	479	441	-41.51% (7)
Lysos Area	948	705	600	-36.70% (8)
Palechori Area	3,391	2,602	2,226	-34.35 (9)
Lasa Area	1,123	879	744	-33.74% (10)
Agros Area	6,453	4,992	4,644	-28.03 (11)
Droushia Area	1,193	918	868	-27.24% (12)
Marathounda Area	1,686	1,328	1,231	-26.98% (13)
Tsada Area	4,034	3,119	2,959	-26.64% (14)
Solea Area	7,135	5,828	5,246	-26.47 (14)
Trimiklini Area	1,455	1,311	1,140	-21.64 (16)
Lefkara Area	2,355	2,029	1,881	-20.12 (17)
Louvaras Area	2,300	2,012	2,013	-12.47 (18)
Tylliria Area	1,593	1,546	1,397	-12.30 (19)
Yiolou Area	1,472	1,390	1,310	-11.00% (20)

Izvor: Svjetska banka "Izvešće pregled okoliša", 2019.

Tablica 1 nam pokazuje Gorštačko područje, koje uključuje nakupine malih seoskih zajednica, sa registracijom pada populacijske stope od 10% u razdoblju od 1981 – 2001. Ovih 20 ruralnih područja su izgubila više od 16,000 stanovnika, uglavnom mlađe populacije, preko 20 godina, otprilike od 50,000 ili 34,000. Svi od njih su planinska ili polu planinska područja.

Mnoga silazna ruralna područja su u Paphos zaleđu koje je izgubilo stanovništvo radi Pafos urbanog područja i na drugim mjestima gdje je turizam rastao brzo. Kapacitet smještaja turizma u Paphosu zabilježilo je drugi najveći rast između 1980 – 2005 s brojem hotelskih kreveta u porastu od otprilike, 1,500 do 29,000.

Očito je da je uzorak razvoja na Cipru polariziran. Poledina od obale je smanjila populaciju, i sa time uzrokovala potpuni gubitak nekih sela i smanjenje ekonomije i socijalne kohezije.

4. EKONOMSKI SMJEROVI

Zavod za planiranje ima izvršnu ulogu u provedbi raznih razvojnih projekata poduzete od strane drugih državnih službi. Ona je odgovorna za odobravanje proračuna za provedbu tih projekata i općenito zavod upravlja velikim brojem europskih i nacionalnih odobrenja.

Za razvojne projekte koji su izravno ili neizravno odnose na pitanja okoliša, Biro koristi „onečišćivač plaća“. Općenito, ured je postavljen kao visoki prioritet u zaštiti okoliša, a nakon toga zaštiti obalnih područja.

Strategija zavoda za planiranje, za razvojne projekte koji se provode u obalnim područjima, rezultat su niza različitih izvora, od kojih su najvažniji sljedeći:

1. Nacionalni strateški referentni okvir o politici kohezije 2007-2013 prosinca 2006. godine
2. Strateški plan za zaštitu okoliša, koji je pripremljen od strane Službe za zaštitu okoliša.
3. „Nacionalni program reformi za Cipar listopada 2006. – Izvješće o napretku“.

U „Nacionalnom programu reforme za Cipar Listopada 2006. – Izvješće o napretku“, su razne reference koje donose pitanja o zaštiti okoliša i posebno o zaštiti obale, uglavnom od zagađenja. Isto izvješće odnosi se na različite planirane aktivnosti koje se odnose na zaštitu okoliša:

1. Tretman urbanih gradskih otpadnih voda
2. Kruti otpad
3. Upravljanje opasnim otpadom
4. Provedba (CAMP) Costal Areas Managment Programme

Što se tiče programa upravljanjem obalnim područjem, u izvješću se objašnjava da sporazum između Republike Cipar i Programa Ujedinjenih naroda za okoliš (UNEP) zahtjeva provedbu programa u regiji Larnaca.

5. POLJOPRIVREDNE POLITIKE

Odjel za poljoprivredu Ministarstva poljoprivrede, prirodnih resursa i okoliša ne planira provesti sve projekte koji su u neposrednoj blizini obalnog pojasa ili utjecaja na obalu. „Plan razvoja poljoprivrede 2007-2013“, koji je pripremljen od strane Ministarstva Poljoprivrede prirodnih resursa i okoliša je u skladu s Zajedničkom poljoprivrednom politikom od E.C. i Strateškim planovima. Plan se očekuje implementirati s sljedećim strateškim ciljevima:

1. Povećanje konkurentnosti u sektoru poljoprivrede Cipra
2. Unapređenje prirodnog okoliša i biološke raznolikosti

3. Poboljšanje kvalitete života, i širenje poljoprivrednog gospodarstva
4. Povećanje mogućnosti zapošljavanja u ruralnom području

„Poljoprivredni plan razvoja 2007-2013“ uključuje 3 prioritetne osi, od kojih svaki promovira seriju mjerenja i akcije. Četvrta os ima za cilj poboljšati sposobnost poljoprivrednika a peta se odnosi na tehničku podršku. Ukratko osi, uključuju sljedeće odredbe:

1. Poboljšanje konkurentnosti u sektorima poljoprivrede, šumarstva i uzgajanja (Mjere za poboljšanje vještina radnih snaga i mjere za poboljšanje kvalitete poljoprivredne komercijalne aktivnosti)
2. Zaštita okoliša i nadogradnja krajolika (Mjerenja kojima je cilj održivo korištenje poljoprivrednog i šumskog zemljišta)
3. Poboljšanje kvalitete života (Mjere dodjeljivanja poljoprivrednog gospodarstva, i poboljšanja kvalitete života u poljoprivrednim područjima)
4. Voditeljstvo (Mjere za provedbu strateškog lokalnog razvoja, lokalna i međunarodna suradnja i rad lokalnih akcijskih timova, stjecanje vještina i poboljšanja u regiji)
5. Tehnička podrška

Odjel za poljoprivredu, podnio je nadležnom tijelu u skladu s lokalnim propisima, procjenu strateškog utjecaja na okoliš, „Poljoprivredni plan razvoja 2007-2013“.

6. PRAVILA TURIZMA

Turistička organizacija Cipar, polu-vladina organizacija u okviru Ministarstva Trgovina Industrija i Turizma je tijelo odgovorno za politiku turizma na Cipru. Cilj turističke organizacije Cipar je pružiti Cipar kao destinaciju koja će zadovoljiti posjetitelje različitih interesa i istovremeno osigurati poboljšanje kvalitete života ciparskih građana. Turističkoj organizaciji Cipar je cilj rast turizma na Cipru s istovremenom zaštitom prirodnog okoliša i održivim korištenjem prirodnih resursa na otoku.

Ciljevi turističke organizacije Cipar, uključuju povećanje troškova koji se provode od strane svakog posjetitelja, povećanje dolazaka turista, povećanje trajanja boravka, i porast ponovljenih posjeta.

Turistička organizacija Cipar je u suradnji s partnerima javnom i privatnom sektoru sastavila Strateški plan za turizam 2003-2010. Strateški plan ima za cilj promijeniti mjesto

Cipara u međunarodnom turističkom tržištu na temelju kvalitete i održivosti. Plan predviđa niz intervencija u marketingu, razvoj proizvoda i kvalitete / vrijednosti sektora, koja će omogućiti Cipru da si otkriva svoj jedinstveni identitet, te sa time privući željene tržišne segmente i ispuniti svoje socioekonomske ciljeve s poštovanjem svojih kulturnih i prirodnih okruženja.

Cyprus turistička organizacija ima za cilj stvaranje turističkih proizvoda koji će se temeljiti na kulturnim i ekološkim baštinama otoka, a ne samo na „more i sunce“. Uz to, organizacija ima za cilj stvaranje posebnih turističkih proizvoda koji će privući posjetitelje s posebnim interesima. Takvi proizvodi, koji se odnose na obalna pitanja, su sljedeći:

1. Infrastruktura za kupaće
2. Morski parkovi
3. Marina i ribolovna skloništa
4. Morski sportski centri
5. Krstarenja i izleti brodom

Što se tiče broj raspoloživih hotelskih kreveta, odluka Vijeća Ministarstva koja regulira broj hotela u različitim dijelovima Cipra donesena je nakon što su razmotreni čimbenici kao što su: Status prirodnog okoliša, dostupnosti čovjekovih resursa, i kapacitet plaža.

7. ZAKLJUČAK

Kroz odredbe politike koje su napravljene po vrsti i stupnju razvoja dozvoljeno je i hrabro, a i jednako važno da bude više mikro prostornih razina zaštite obalne morfologije i integriteta od obale. Promijenjen karakter na nekim dijelovima obale i izgradnja objekata na obali imaju tendenciju da mijenjaju prirodni profil s trendom artificije. Postavlja se pitanje estetske i vizualne kvalitete koje je inherentno važna za otok društva kao što je Cipar.

Nedostatak učinkovite provedbe planiranja mehanizma i nedostatak odgovarajućih alata (npr. Fiskalne mjere) za podršku prostornog planiranja i održivog razvoja su neki od dodatnih glavnih nedostataka programa planiranja na Cipru.

Niti razvijajući niti konzervatorski pristup razvoja može osigurati održivo upravljanje obalnim područjem. Oba pristupa manjkaju sposobnost da integriraju razvoj i ciljeve očuvanja i promicanja mogućnosti sinergije između njih. Prostorno planiranje je glavna područna politika za integriranje razvoja i očuvanja ciljeva.

LITERATURA

Knjige:

- Kovačić, M., Komadina, P., Upravljanje obalnim područjem i održivi razvoj, Sveučilište u Rijeci, Pomorski fakultet u Rijeci, Rijeka, 2011. Godine
- Klaric, Z., Mangion, M.L., Satta, A., Travis, A.S., Guide to good practice in tourism carrying capacity assessment, Priority Actions Programme Regional Activity Centre, Split, 2003. godine

Internet izvori:

- <http://www.turizmologija.com/>
- <http://sdt.unwto.org/content/about-us-5>